

Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci ve výškách a v mimořádných podmínkách

Účinnost od:	2. srpna 2016
Závaznost:	všechny útvary DP
Zrušuje se:	Směrnice 2-2012-00
VÚ zpracovatele:	
Zpracovatel:	
Spolupracující útvary:	- - -
Schvalovatel:	Dr. Antonín Fedorko, bezpečnostní ředitel

Účel

Tato norma řeší ve smyslu platných právních předpisů problematiku bližších požadavků na BOZP na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky (dále při práci ve výškách) a v mimořádných podmínkách dle NV č. 101/2005 Sb., a NV č. 362/2005 Sb.

Obsah

1	Zkratky a definice	1
2	Matice odpovědnosti	2
3	Práce ve výškách	2
4	Základní požadavky, způsoby zajišťování pracoviště	3
5	Základní bezpečnostně-technické požadavky:	3
6	Závěrečná ustanovení	4

1 Zkratky a definice

Níže uvedené zkratky a definice jsou platné pro metodiku zpracovanou touto normou.

1.1 Zkratky

MPBP.....místní provozní bezpečnostní předpis

NV.....nařízení vlády

OOPP.....osobní ochranné pracovní prostředky

POZ.....prostředky osobního zabezpečení

1.2 Definice

práce ve výškách..... je práce, při níž jsou zaměstnanci vystaveni nebezpečí pádu z výšky nebo pádu do volné hloubky (dále jen "práce ve výškách a nad volnou hloubkou"),

pověřená osoba..... je osoba určená zaměstnavatelem, proškolená s jejím používáním prodejcem nebo výrobcem té které techniky anebo dodavatelem OOPP proti pádu,

prokazatelné školení..... je zaměstnancem podepsaný záznam o seznámení s předpisy o BOZP pro práce ve výškách v rozsahu potřebném k výkonu jeho práce. Na záznamu musí být uvedeno datum seznámení.

2 Matice odpovědnosti

• všichni zaměstnanci

- Odpovídají za kontrolu provozuschopnosti a nezávadného stavu POZ a OOPP pro práce ve výškách před započatím prací.

• vedoucí zaměstnanci

- Stanovují zásady technických a organizačních opatření k zajištění BOZP při provádění prací ve výškách a v mimořádných podmínkách. Odpovídají za zpracování zásad v technologických postupech pro jednotlivé práce.
- Zajišťují provádění pravidelných kontrol stability a pevnosti žebříků nejméně 1x za rok. Poškozené žebříky a ty, které nevyhoví kontrolám, vyřadit z používání. Z dvojitých žebříků používat pouze žebříky technické (ne malířské).
- Vybavují vybraná pracoviště POZ.
- Zajišťují pravidelné provádění kontroly stavu POZ překontrolováním jejich vnějšího vzhledu a včasnou výměnu vadných nebo prošlých POZ.
- Vedou evidenci (karty) jednotlivých žebříků a POZ.
- Stanovují pro použití POZ místa upevnění těchto systémů tak, aby umožňovala bezpečné zajištění a upevnění po celou dobu činnosti v místě ohrožení. Místo pádu osobního ochranného zajištění proti pádu musí být ve směru pádu dostatečně odolné. Jako místo upevnění nelze volit trakční vedení ani jeho součásti a volně opřený žebřík.
- Včas plánují požadovaný počet POZ pro potřeby svých pracovišť.
- Pravidelně provádějí kontrolu stavu a uložení POZ na svých pracovištích.
- Zasílají POZ 1x za rok výrobcí nebo osobě (firmě) výrobcem oprávněné k přezkoušení, nebo okamžitě při poškození či došlo-li k mimořádné události (zachycení pádu zaměstnance, apod.).
- Odpovídají za prokazatelná školení zaměstnanců pracujících ve výškách o BOZP ve výškách a nad volnou hloubkou, zejména pokud jde o práce ve výškách nad 1,5 m, kdy zaměstnanci nemohou pracovat z pevných a bezpečných pracovních podlah, kdy pracují na pohyblivých pracovních plošinách, lešeních, žebřících ve výšce nad 5 m, a o používání OOPP (včetně zacvičení) pověřenou osobou 1 x za rok.

3 Práce ve výškách

3.1 Práce ve výškách a nad volnou hloubkou patří k nejnebezpečnějším pracím a jsou nejčastějším zdrojem těžkých a smrtelných úrazů. Jedná se o libovolnou, jakoukoliv výšku, kdy pracoviště či komunikace převyšuje okolní prostranství a případným pádem hrozí nebezpečí poškození zdraví. Z těchto důvodů je nutné zajišťovat ochranu zaměstnanců proti pádu. Do výškového rozdílu 1,5 m způsob zabezpečení není stanoven (pokud se nejedná o činnosti nad vodou nebo jinými nebezpečnými látkami), každá práce či pohyb zaměstnance v této úrovni však vyžaduje náležitou pozornost. Jako vyvýšená místa pro práci se však nesmí používat vratkých předmětů nedostatečných rozměrů anebo takových, které nejsou k tomuto účelu určeny. Ochrana proti pádu z výšky nad 1,5 m musí být zajišťována buď kolektivním, nebo osobním zajištěním.

Při kolektivním zajištění se vždy jedná o technický způsob zabezpečení pomocí ochranných a záchytných konstrukcí (ochranné zábradlí, ochranné ohrazení, lešení, poklapy, sítě, apod.). Tento způsob ochrany proti pádu z výšky je vždy upřednostňován. Pokud by ho nebylo možno provést nebo jeho zřízení by bylo příliš nákladné a zdlouhavé s ohledem na krátkodobost a jednoduchost následných prací, či nebylo s ohledem na počet dotčených zaměstnanců účelné nebo s ohledem na bezpečnost zaměstnance dostatečné, musí být použito osobního zajištění zaměstnanců pomocí POZ. POZ se rozdělují podle účelu na OOPP pro pracovní polohování a OOPP proti pádům z výšky. Uvedený postroj s dalšími prvky je jen část výše uvedených druhů osobních ochranných prostředků, které zaměstnanci zamezují vstup do prostoru, kde je ohrožen pádem 1,5 m od volného okraje (např. vytyčovací páskou), nebo zaměstnanec udržují v pracovní poloze tak, že je pádu z výšky zcela zabráněno, nebo zaměstnanec používá takové prostředky, které ho bezpečně zachytí ještě před dopadem na zem. Zaměstnanci musí být po celou dobu, kdy budou práci ve výškách provádět, chráněni některým z výše uvedených způsobů.

3.2 Za práce v mimořádných podmínkách se považují práce za provozu, práce za ztížených podmínek (přírodní kalamita, stísněné prostory) a práce v nebezpečném prostředí a v nebezpečném prostoru - nebezpečným prostředím a nebezpečným prostorem se rozumí prostor se zvýšeným

nebezpečím vzniku úrazu při práci nebo poškození technického zařízení (ochranná pásma rozvodných a dopravních sítí, provozy s výskytem škodlivin v prostředí apod.).

3.3 V této normě nejsou uvedeny bezpečnostní zásady obsažené v technických normách a v příslušných (pro konkrétní pracoviště vypracovaných) MPBP.

3.4 Předpisem k zajištění BOZP se rozumí i tato norma.

3.5 Ustanovení jednotlivých předpisů k zajištění BOZP nemohou pamatovat na všechny možnosti ohrožení BOZP, a proto musí každý zaměstnanec využívat vlastního citu a získaných zkušeností pro zajištění BOZP své i celého pracovního kolektivu.

3.6 Zaměstnanci v zácviu a zaměstnanci, kteří nebyli prokazatelně proškoleni o BOZP a seznámeni s touto normou, nesmějí provádět práce ve výškách a pracovat samostatně!

4 Základní požadavky, způsoby zajišťování pracoviště

Pro provádění prací ve výškách a v mimořádných podmínkách musí **příslušný vedoucí zaměstnanec stanovit** zásady technických, organizačních a případně dalších opatření k zajištění BOZP v technologických postupech pro jednotlivé práce podle NV č. 362/2005 Sb., platných ČSN, předpisů, směrnic a pokynů, norem a předpisů BOZP a PO, např. Vyhlášky č. 100/1995 Sb. Pokud se jedná o práce, které zpracování technologického postupu nevyžadují, určí vhodný způsob zajištění proti pádu, včetně míst kotvení, odborně způsobilý zaměstnanec pověřený zaměstnavatelem. Místo kotvení POZ musí být ve směru pádu dostatečně odolné. Zaměstnanci musí být s opatřeními prokazatelně seznámeni před započatím práce. Toto zajišťuje vedoucí příslušného pracoviště.

Vyskytnou-li se mimořádné podmínky v průběhu prací, určí **příslušný** vedoucí zaměstnanec potřebná opatření k zajištění BOZP, včetně zajištění potřebných OOPP. S těmito opatřeními musí být zaměstnanci, kterých se tato opatření týkají, prokazatelně seznámeni.

5 Základní bezpečnostně-technické požadavky:

5.1 Ochrana zaměstnanců na pracovištích a přístupových komunikacích, pokud leží ve výšce nad 0,5 m nad okolní úrovní, se sklonem více než 25 stupňů od vodorovné roviny, případně pokud pod nimi volná hloubka přesahuje 1,5 m nebo při práci v prostoru se zvýšeným nebezpečím vzniku úrazu (např. ochranná pásma rozvodných a dopravních sítí).

5.2 Zábradlí technické konstrukce se skládá alespoň z horní tyče a ochranné lišty u podlahy o minimální výšce 0,15 cm a přesahuje-li výška podlahy nad okolní úrovní o více jak 2 m, je prostor mezi zárázkou a horním madlem zajištěn proti propadnutí osob osazením jedné nebo více středních tyčí, případně jinou vhodnou výplní.

5.3 K místům, kde se pracuje a jejichž volné okraje nejsou zajištěny proti pádu z výšky, musí být zamezen přístup technickými zábranami (jednotyčové zábradlí, lano, apod. – nestačí tabulka se zákazem vstupu), umístěnými minimálně 1,5 m od hrany pádu ve výši 1,1 m.

5.4 Kde nelze použít technický způsob zabezpečení, musí být přednostně provedena ochrana proti pádu pomocí kolektivní ochrany (ochranné a záchytné konstrukce např.: lešení nebo pracovní plošiny apod.). Tyto prostředky musí odpovídat průvodní dokumentaci a návodům na montáž a používání. Montovat, demontovat nebo podstatným způsobem je přestavovat může pouze osoba k tomu odborně způsobilá.

5.5 Pokud je stanoven způsob zabezpečení pomocí POZ (povinnost zpracovatele technologického nebo pracovního postupu), musí být zaměstnanec seznámen s místem uchycení a návodem k jeho použití a musí být zacvičen v jeho používání. **Seznámení zajistí příslušný vedoucí zaměstnanec.**

5.6 Při práci v blízkosti zařízení pod napětím **zajistí příslušný vedoucí zaměstnanec** opatření proti dotyku nebo přiblížení k částem s nebezpečným napětím, viz **ČSN EN 50110 – 1, ed.3 „Obsluha a práce na elektrických zařízeních.“**

5.7 **Příslušný vedoucí zaměstnanec** zajistí, aby zvolené POZ, které dělíme na pracovní polohovací prostředky a prostředky k zachycení pádu, odpovídaly povaze prováděné práce, předpokládaným rizikům a povětrnostní situaci, umožňovaly bezpečný pohyb a aby byly pravidelně prohlíženy a zkoušeny v souladu s požadavky průvodní dokumentace. Přitom smí být použity pouze OOPP, které splňují požadavky stanovené zvláštním právním předpisem NV č. 21/2003 Sb. Příloha č. 2, bod 3.1.2.2. zamezením pádu z výšky, pracovní polohovací systémy, systémy zachycení pádu apod. S výjimkou úprav povolených výrobcem v návodu k použití nebo technických podmínkách,

se nesmí na POZ provádět žádné úpravy nebo změny, ani zasahovat do jeho funkce, konstrukce nebo systému.

5.8 Práce, při které má zaměstnanec použít POZ k zachycení pádu, se považuje za práci v ohroženém prostoru. Místo pádu osobního ochranného zajištění proti pádu musí být ve směru pádu dostatečně odolné. Pod místem upevnění (ukotvení) musí být dostatečný volný prostor pro zabezpečení zachycení případného pádu zaměstnance. Zachycovací postroj musí být s místem upevnění (ukotvení) spojen samostatným spojovacím prostředkem.

5.9 Při použití polohovacího prostředku musí být pracovní polohovací prostředek seřízen tak, že volný pád je omezen na nejvíce 0,6 m. V místech, kde je zaměstnanec ohrožen pádem z výšky, do hloubky nebo propadnutím, může být použit jen zachycovací postroj s vhodným prostředkem tlumení energie pádu, například s tlumičem pádu, zachycovačem pádu nebo prostředkem pro dynamický způsob jistění zaměstnance. Výška volného pádu musí být co nejmenší, nejvíce však 4 m.

5.10 Zaměstnanec se musí před použitím OOPP a POZ přesvědčit o jejich kompletnosti, provozuschopnosti a nezávadném stavu.

5.11 Likvidaci vyřazených prostředků osobního zabezpečení zajistí příslušný vedoucí zaměstnanec šrotací v příslušném útvaru.

5.12 Zaměstnanci musí být zajišťováni po celou dobu trvání práce ve výšce, a to i při přesunu na jiné místo.

5.13 Pod místy práce ve výšce se nesmí nikdo zdržovat; je-li to nezbytné, musí být zaměstnanci chráněni vhodným bezpečnostním opatřeními a ohrožené prostory ohraničeny.

5.14 Pracovní náradí je zakázáno zavěšovat na části oděvu, pokud k tomu není upraven nebo zaměstnanec nepoužije vhodné výstroje (pás s upínkami apod.).

Práce ve výškách nesmí být prováděna, jestliže nepříznivá povětrnostní situace, s ohledem na použitou ochranu proti pádu, může ohrozit bezpečnost a zdraví zaměstnanců. Při sněhu a námraze musí být očištěna všechna místa práce ve výšce. Práce nelze zahájit, dokud není provedeno toto očištění a zajištění proti sklouznutí na povrchu podlah nebo střech. Zaměstnanec nesmí pracovat osamoceně na pracovištích, kde není v dohledu nebo doslechu další zaměstnanec, který v případě nehody poskytne nebo přivolá pomoc, nebo pokud není zajištěna jiná účinná forma kontroly nebo spojení, a v místech s nebezpečím výbuchu, zasypání, otravy, utonutí, pádu z výšky a v dalších případech, které stanoví vedoucí zaměstnanec. Zaměstnanec vykonávající práci osamoceně nebo samostatně musí být poučen o povinnosti přerušit práci, pokud v ní nemůže pokračovat bezpečným způsobem, a o přerušení práce musí neprodleně informovat vedoucího zaměstnance.

5.15 Při práci na žebříku musí zaměstnanec dodržovat bezpečnostní pokyny dle přílohy č. 1.

5.16 Práci ve výškách smějí vykonávat pouze zaměstnanci, kteří netrpí závratěmi nebo chorobami, které by zvyšovaly ohrožení jejich zdraví a nebezpečí úrazu.

5.17 Zařazení této normy do osnovy periodických školení o BOZP všech zaměstnanců, kteří provádějí práce ve výškách a nad volnou hloubkou (1x za 3 roky) dle směrnice Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v DP.

5.18 V kompetenci vedoucího zaměstnance je pověření příslušného podřízeného zaměstnance k zajištění vedení prací ve smyslu této normy.

5.19 Zdravotní způsobilost zaměstnanců pracujících ve výškách je řešena směrnicí Pracovnílékařské služby pro zaměstnance DP.

6 Závěrečná ustanovení

6.1 Související dokumenty

- ČSN EN 50110 – 1, ed. 2:2005, Obsluha a práce na elektrických zařízeních;
- ČSN EN 50110 – 2, Obsluha a práce na elektrických zařízeních – Část 2: Národní dodatky;
- nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky;
- nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí;
- nařízení vlády č. 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní pracovní prostředky;

- vyhláška č. 100/1995 Sb., kterou se stanoví podmínky pro provoz, konstrukci a výrobu určených technických zařízení a jejich konkretizace (Řád určených technických zařízení), ve znění pozdějších předpisů;
- směrnice 35-2012 Pracovnílékařské služby pro zaměstnance DP

6.2 Formulář

- Žebříky – kontrolní list

je zpracován pro uživatele produktu MS Office formou šablony a je zveřejněn v evidenci Šablony dokumentů na Intranetu DP, Dokumenty, [Šablony dokumentů](#).

6.3 Přílohy

- č. 1Bezpečnostní pokyny pro užívání žebříku
- č. 2Zabezpečovací technika proti pádu z výšky pro zaměstnance ohrožené pádem
- č. 3Záznam o kontrole žebříku

"Příloha č. 1.doc"

"příloha č. 2.doc"

"Příloha č. 3.doc"

Poznámka:

Žlutým podbarvením jsou zvýrazněny změny proti rušené verzi Směrnice 2-2012-00.

Datum schválení: 1. 8. 2016

Dr. Antonín Fedorko v. r.
bezpečnostní ředitel